

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Összeférhetetlenség.

Széll Kálmán miniszterelnök új évi beszédében a vonagló országgyűlés legközelebbi teendői között az összeférhetetlenségi törvényjavaslatot is felemlítette.

Helyesnek és célszerűnek tartjuk, hogy ez a törvényjavaslat még a jelen országgyűlésen tárgyalassék. Mert ha ez a javaslat még a választások előtt letárgyalatik, és ha abban olyan intézkedések nyernek joghatályt, melyek a képviselőséggel űzött kalmárkodás elé erős gátat vetnek, akkor remélhni lehet, hogy a választások mentek maradnak attól a szenny-től, melynek mocsárvizét eddig kivált a bankoknál, részvénytársaságok és vicinálisoknál érdekelt iparlovagok eresztették a politikai küzdelmeknek amúgy is posványos mezejére.

A választások lefolyását ugyanis nem csekély mérvben befolyásolja az a körülmény, hogy kik küzdenek a megüresedett mandátumok birtokáért. A jelölt egyéni jelleme mindig számot tesz a harcmodor megválasztásánál. Tudunk esetet, hogy egy előkelő politikus, ki nem régen jutott be a főrendiházba, ellenzéki korában viszálypott a jelöltségtől, mert emberei egy pénzintézet által jogtalan nyomást gyakoroltak a választókra. És szemünk előtt

lebegnek a 96-iki választások, midőn a szabadelvű párt hirhedt kandidátusai közül sokan egyszerűen beszemtelenkedtek a kerületekbe, arcpirulás nélkül és épp oly komisz módon, mint a hogy az emberek dolgoztak érdekükben.

A jelölt egyéni jelleme tehát számot tevő, fontos tényező a választási harcmodor intézésénél, azért Bánffy-nak 96-ban sok olyan emberre volt szüksége, kiknek az egyéni jellemök szabad mozgást engedett minden irányban, s a kikben éppen azért az elkövetett választási atrocitások nem keltettek lelkiismeretbeli aggodalmakat.

Természetes, hogy ezek az iparlovagok nem ingyen tették meg a kormány-nak ezt a csunya szolgálatot, mert legyen bár valaki még oly romlott lelkű, a huncutságot nem szereti nyilvánosan űzni. Annyi agyafurtság mindig van a mai kor embereiben, hogy a világ szeméi előtt nem bocsátkoznak piszkos üzelmekbe, vagy ha megteszik, jól megfizettetik magukat. Ki is fizette magát tényleg a liberális képviselőknek a mandátumért hozott erkölcsi áldozat, némelyeknek meg éppen dúsán jövedelmezett. Voltak közöttük, kik a becsületbeli önmegtagadás terén világrekordot értek el, ezek azután kárpótlásul szabadon dúskálhattak a mellékkereseti forrásokban.

Ha az alkotandó új törvény az összeférhetetlenséget teljes szigorral kiterjesztené a közgazdasági szereplés és foglalkozás mindazon nemeire, melyek üzleti jelleggel bírnak, s állami kedvezmények által üzleti előnyökhöz juthatnak, akkor az említett alakok leszorulnának a választási harctérről, a mi a választások tisztaságára nézve igen kedvező körülmény lenne, s politikai és társadalmi szempontból is nyereség számba menne.

Még kihatóbb eredménye lenne a törvénynek, ha azt tiszta jogérzékkel alkotnák meg, az a függetlenség, melyet az üzleti érdekelttség köréből kiragadott képviselőház élvezhetne. A törvényhozásnak csak a teljes politikai függetlenség adhat tekintélyt. A parlamenti kormányrendszernek egyik sarkalatos alapelve az, hogy a törvényhozás tagjai politikailag függetlenek legyenek föl- és lefelé egyaránt. Ez az elv azonban a liberalizmus vezetése alá került parlamenti kormányrendszerben csak lefelé érvényesülhetett. Valahányszor ugyanis kísérletek történtek a választók részéről a képviselők politikai álláspontjának befolyásolására, a liberális sajtó felzúdult s egy karba olvadva hajtogatta, hogy a megválasztott képviselő politikai működésének minden tényéért csak a saját lelkiismeretének felelős, a mi

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Két férfi.

— Irta: Polgár József. —

Odakünn esett a hó, a melynek pihéi odacsapódva az ablak párkányához, azon menten elolvadtak. Amolyan se hideg, se meleg rút decem-beri nap volt, a mikor a hó még alig életképes, de az ember mégis szívesen huzódik a jó meleg szobába a süvítő szél elől. Az irigy, szürke felhők egészen befogták az eget, és csak siettették az alkonyatot, a mely pedig ilyenkor, télidőn, amugy sem várat sokáig magára. Alig mult négy óra, s a kis szobába már betolta árnyát az est, a melynek homályát csak egy-egy a kályhából elővillanó láng ellensúlyozta némileg.

Valami komor némaság lett urrá a kis szobában. Az öreg fali óra kakukja sietve rikoltja el az ötöt, aztán mintha a nagy esőndőtől maga is megijedt volna, riadtan buvik vissza kicsinyke odújába, s újra olyan komoly, olyan szomorú lesz minden. Csak egy pajkos kis amurett mosolyog tovább a kandalló párkányáról, kacérul fenyegetőzve parányi ujjával, mintha mondani akarná annak a banatos arcú fiatal leánynak, a ki fejét

a kezére támasztva, könnyes szemekkel ül az asztal mellett:

— Ne sirj, kis Vera, nem szabad sirni! Nézd, édes anyád elaludt, — ne félj, jobban lesz nemsokára!

De Vera tudja, hogy nem lesz jobban, — hogy holnap már, vagy talán még ma, vége lesz mindennek. Addig faggatta az orvost, míg megmondta neki a kétségbeesztő valót, hogy édesanyját már csak valami különös csoda mentheti meg. És Vera nem tudott, nem mert már hiúni ilyen csodában.

Ott laktak valahol a körut közelében egy két-szobás kicsinyke lakásban, de mióta az öreg Sámsonné ágyának esett, még ebből a két szobácskából is ki kellett adniok az egyiket, hogy valahogy eltengődhessenek. Erdöss Kálmán, egy jóképű vidéki dzsentri-fiú volt a lakójuk, a ki most készült ügyvédi vizsgájára, s aki igaz részvétet érzett irántuk szomorú sorsuk miatt.

Bizony, ennyire jutottak! Ki hitte volna ezt csak egy esztendő előtt is? Egy rövidke esztendő előtt, a mikor még élt a Vera édes apja, aki életében sohasem tett rosszat, — csak a halálával, a miért itt hagyta őket, gyámoltalanul, árván.

Szegény öreg ur! Ót csakugyan a becsületes lelke, a könnyelműségig jó szíve tette tönkre.

Bizott az emberekben, és ez lett a veszte. Néhány szivességből aláirt váltó lejárt és a szegény ember egy napon csak arra ébredt, hogy házában megütik a dobot. Ezt a csapást nem tudta elviselni. És az a pisztolylövés, a melylyel a licitáció szegylene elől kitért, csak nyomort, csak kétségbeesést hagyott maga után, és ugylátszik, az lesz a megölő betűje Sámsonnének is. Az amugy is gyöngye, folyton betegeskedő asszony azóta teljesen kidőlt, és most már a végét járja.

Vera fölállt és meggyújtotta a lámpát, a mely rávetette bágyadt világát az ágyra, annak a szenvedő asszonynak fájdalomtól eltorzult arcára, a ki mozdulatlanul, alig-alig pihegve feküdt ott és még halványabbra festette. A lány önkénytelenül odatekintett és egy nehéz, szívből fakadó sóhajtással könnyített lelke bánatán. Már harmadik napja, hogy nem volt egy nyugodt perce, ez az első órácska, a melyben édes anyja latszólag nyugodtan aludt.

Vera összebb huzta a vállára vetett kendőt, aztán odaült a kályha elé és némán bámult annak kialvó tűzébe.

Talán még soha sem érezte magát olyan boldogtalannak, olyan árvának, mint ma. Eszébe jutott az egész hosszú — neki oly hosszú! — év, mely édes apja halála óta eltelt, minden bujáva,

az ilyen esetekben mindig annyit jelentett, hogy senkinek sem felelős, mert a kiket így védelmezni kellett, azoknak rendszerint nem volt lelkiismeretük.

De ugyanaz a liberális sajtó mélyen hallgatott, midőn a szabadelvű párt képviselői egyes pénzintézetek, hasznot hajtó vállalatok révén szavazatukat és egész existenciájukat a kormánytól tették függővé. Ez már nem ellenkezett a képviselői függetlenség elvével. Csak a választók voltak olyan nullák, kiknek meggyőződésére, kívánságaira a megválasztott képviselők ügyet sem vetettek, hogy az abra-koló kormányt alulról függetlenül — szolgálhassák.

A képviselői függetlenségnek ez a meghamisítása és kijátszása szintén egyik gyönyörű mákvirága a liberalizmusnak, melynek szépségeivel beteltek már azok, kiknél az alkotmány alapelvei nem üres jelszavak, hanem cselekvési zsinórmértékül szolgáló szempontok, melyek szerint eljárni, igazodni, lelkiismeretbeli kötelesség, Lassan foglalt tért ez a felfogás és tartunk tőle, hogy a szabadelvű pártban még nem vergődött uralomra. Tartunk tőle, hogy az új törvény nem fog kielégítő intézkedéseket tartalmazni a képviselőséggel üzőt spekulációk meggátlására.

Legyen egyébként bármily szigorú az összeférhetetlenségi törvény, annyi bizonyos, hogy a parlamentet az üzérkedési szellemtől megtisztítani mindaddig nem lehet, a míg a liberalizmus rendszere uralkodik. Az egész modern szabadelvűség a hasznosság elvén alapszik, és nincs olyan bolond, a ki a szabadelvűségért mint elvért, és mint elvi meggyőződésért lelkesedni tudna.

A szabadelvűség különben nem is lehet elv, sem elvi meggyőződés, mert csupa negációból áll. Mi még legalább sem nem olvastuk, sem nem hallottuk a szabadelvűség pozitív meghatározását. A mit ez a rendszer kifejez, az merő tagadás, a

mit alkotási programmal maga elé tűz, az merő elvonás. Az összes intézményeket szabadelvű szellemben fejleszteni, — ez az alaptétele a rendszernek. De hát mi az a szabadelvű szellem? Az, a mely nem klerikális, ultramontán, reakcionárius, maradi, konzervatív, nem felekezeti és nemzetiségi. — Igen, de ezek csupa negációk.

A mi pedig csupa negáció, abból eredhet önféjűség, megátalkodottság, abból kifejlődhetik a rombolás ösztöne, de elv és elvi meggyőződés a negációból soha sem keletkezhetik.

S a mint a rendszer tételei negációk, úgy az alkotásai elvonások. Hogy alkot-hasson valamit ez a rendszer, a családot és az iskolát el kellett vonnia az egyháztól, a szabadságot a polgártól, a fejlődési erőt a résztől, a jogokat az autonóm testületektől, a befektetési tőkéket a mezőgazdaságtól, a kenyeret a munkástól. Ilyen elvonásokból keletkeztek a liberalizmus összes alkotásai. A hol el nem vonhatott valamit, ott nem is alkotott semmit.

Azért mondtuk, hogy magáért a liberalizmusért a bolondnak sem volna kedve lelkesedni, ha az hasznot nem hozna. De hasznot hoz ám! Tessék végig tekinteni Nyitra megye liberális nagyságain, nem értékesítette-e mindenik — jól vagy jobban — a maga javára a liberalizmusát?

A míg tehát a liberalizmus uralkodik, addig politika és trafika összeférhető fogalmak és dolgok lesznek, addig a képviselői összeférhetetlenség teljes szigorral csak a liberalizmusra és a politikai meg erkölcsi korrektségre fog kiterjedhetni.

Kanonoki stallumok és a trencsénmegyei papság. A nyitrai egyházmegyének most megjelent névtára szerint, melyből a főbb adatokat lapunk mult számában jegyeztük ki, az egyházmegyében a lelkipásztorkodás terén és más állásokban 208 pap működik, még pedig Trencsén vármegye területén 149, Nyitra vármegyében 44, a püspöki székhelyen 15. Az egyházmegyei papság zömét e szerint, a trencsénmegyei

papok képezik, ők alkotják a tényleg működő papság összes létszámának közel $\frac{3}{4}$ részét. Vagy, ha csak azokat vesszük számításba, kik olyan működési kört töltenek be, melyből a kanonoki stallumokra való előléptetés történni szokott, tehát csak a plebánosokat, tanárokat, vagy más központi papokat, akkor a következő arányt nyerjük. Trencsénmegyének 87 plebánosa mellett, Nyitra megye területén és a központban 37 plebánost, illetőleg megállapodott jellegű munkakörben mozgó papot találunk. Ezen számítás szerint is tehát a trencsénmegyei papság a nyitrai és a központban alkalmazott papságnak jóval nagyobbik felét teszi ki. Ha ezekkel a számadatokkal szemben most azt az arányt nézzük, melyet a kanonoki kinevezések a trencsénmegyei és a nyitrai, illetőleg központi papság között feltüntetnek, olyan képet nyerünk ezekről a kinevezésekről, mely cseppet sem vigasztaló. 1875 óta a nyitrai székeskáptalanba 17 kanonok neveztetett ki. Ezek között mindössze 5, olvasd őt trencsénmegyei pap volt, a többiek a nyitrai, vagy a központi papok sorából választottak ki. Mi azt igen jól tudjuk, hogy a kanonoki kinevezéseknél lehetetlen csupán a létszám arányait tekinteni; tudjuk, hogy a püspöknek és a káptalannak gyakrabban van szükségök olyan férfiakra, kik az egyházmegyei kormányzat terén jártassággal bírnak, vagy tudományos műveltségükkel jobban kitűnnek, a kiknek kiválasztásánál tehát éppen azért a központi papság felé irányul a figyelem. Ennél fogva természetesnek találjuk, hogy a kanonoki kinevezéseknél a főpásztori kegy és kitüntetés mérlege egy kis túlsúlytal a nyitrai és a központi papság javára billen le. Ámde, amit a fentebbi számok mutatnak, az már nem kis túlsúly, hanem a nyitrai megyeiek erős felülkerekedése és a trencsénmegyei papságnak úgyszólván teljes leszorítása. Ha huszonöt év alatt 17 üresedés esetében a túlnyomóan nagy számú trencsénmegyei papok közül csak 5 nyerhetett kanonoki stallumot, akkor azt kell feltételeznünk, hogy vagy igen nagy szükségök volt állandóan az egyházmegye főpásztorainak és a káptalannak kitűnő celebritásokra, kiket csak az egyházmegye nyitrai részében és a központban lehetett feltalálni; vagy pedig a trencsénmegyei papság olyan inségesen szegény volt, hogy a kanonoki stallumokra alkalmas férfiakat egyáltalában nem tudott szolgáltatni. Csakhogy — tisztelet, becsület mindenkinél — vagy két esetet kivéve, olyan celebritásokat, kikkel a trencsénmegyei papokat nem lehetett volna összemérni, éppen nem láttunk bevonulni a káptalanba; a trencsénmegyei papságnak az erkölcsi állapota pedig köztudomás szerint, semmivel sem volt rosszabb, mint a nyitrai papságé. Nem akarjuk most fejtegetni az okokat, melyek a trencsénmegyei papságnak ezt a mellőztetését előidézték, csak azt emlíjük ki, hogy ez az eljárás a méltányosság legelemibb követelményeivel sem egyeztethető össze. Az eredménye ennek az eljárásnak már eddig is abban mutatkozik, hogy a viszony a trencsénmegyei papság és az egyházmegye főpásztorai között meghidegült, az idegenkedésnek és az egyoldalú

minden fájdalmával együtt. És valami kétségbeesett harag, hogy ne mondjam: gyűlölet fogta el a világot, az emberek iránt, a kiknek hitványsága az ő életüket annyira földulta.

Fölállt és kitekintett az utcára. A hó még mindig esett és a sötétség is sűrűbb lett ez alatt. A szemközti kávéház előtt már kigyultak a villamos lámpák, megvilágítva azt a néhány alakot, a kik hosszú köpenyükből burkolva, végig siettek az aszfalton. Olykor-olykor egy-egy fiatal pár is elsuhanat Vera előtt, akiket nem riasztott vissza a rut idő és boldogan egymáshoz simulva siettek el...

— Istenem, mily boldogok mások! — gondolta Vera. És eszébe jutott az ő boldogsága is, az a tündéralom, a melytől oly szép valót remélt. Fölidézte emlékében az első bált, — a legboldogabb estét életében, amikor először beszéltek egymással — Sárrethy doktor, meg ő. Mintha most is látná a kivilágított termeket, mintha most is a fülebe csengene az a méla keringő, a melynek hangjainál kart karba fűzve, némán, egymást nézve tovasiklottak a fényes parketten. És mintha érezné az ifju lehelletét, mintha hallaná remegő hangját, amint a fülebe suttogta:

— Szeretem, Vera, örültem szeretem!

A bált, az eljegyzést, boldog mátkaságának

verőfényét, mind, mind újra átéli egy pillanatra. Hiszen talán a valóságban sem tartott tovább az egész egy édes, boldog pillanatnál. Azután — hirtelen beborult az ég és ama szörnyű nap óta Sárrethy nem jött többet hozzájuk. Ha néha-néha találkoztak még az utcán, egy-egy futó tekintet, s legföljebb egy szánó vagy cinikus mosoly volt minden, a mit Verának juttatott. S a szegény leánynak ez fájt legjobban. Vera érezte, hogy ha csak egy szóval, egy sor írással mentegette volna magát Sárrethy, csalódása talán nem lett volna olyan mély, olyan fájó. Később már az utcán is kikerülte őket, pedig Vera úgy vágyódott legalább azért a futó mosolyért, azután a fájó pillantás után!

De némán hordta szive keresztjét. Még akkor sem sirt, mikor hallotta, hogy Sárrethy doktor megházasodott s egy gazdag lipótvárosi bankárnynak adta el a szívét, a melyért ő oly örömet adta volna cserébe a magáét!

... És képzeletében föltűnt egy másik ifjunak képe is, aki odaát a szomszéd-szobácskában könyvei fölé hajolva virrasztotta át éjjeit. Mintha látná annak szerelemtől, imádattól csillogó szemeit, a mint félénken, szinte bocsánatért esdve reátekint, s a ki mint egy hűséges szolga, úgy jár a kezére mostani nagy bajában. Oh, a nő ösztöne

nem csal, és Vera érzi, tudja, hogy Kálmán szereti őt forróbban, igazabban, mint Sárrethy szerette, amikor a fülebe suttogta: „Szeretem Vera, örültem szeretem!”

Oh, ha feledni tudna! Ha ki tudná tépni szívéből annak a másíknak képét!...

Álmodozásából anyja faldokló köhögése riasztotta föl. Vera odarohant hozzá és mint a megriadt özike, sürgött az ágy körül, hogy segítsen rajta. Fölemelte a beteg fejét s szegényke, tehetlenségében csókjaival borította azt a halvány arcot, sovány kezét, azokat a lázban égő s mégis fénytelen szemeket.

— Anyám, édes jó anyám! Ne hagyj el, ne hagyj itt egyedül, árván! — zokogta kétségbeesetten.

De az a halálhozó köhögés csak nem akart szünni, s a haldokló asszony elfakult ajakáról egy piros véresepp hullt alá az ágy fehér párnájára.

Vera kétségbeesetten rohant a másik szobába.

— Erdöss úr, édes Erdöss úr, az Istenért, segítsen, meghal az édes anyám!

Nagy kék szeméit esdeklőn emelte rá, s a fiatal ember megdöbbenve hallgatta ezeket a kétségbeesett szavakat. Mit tegyen, mit tehet ő, ha már az orvosi tudomány sem tud segíteni? Hisz

neheztelésnek a jellegét öltötte magára, a mely neheztelésnek a fenekén ott ül a méltatlan mel-
lőztetés egész keserősége. Részünkről ezt a je-
lenséget, mely az egyházmegye hiteletére nézve
a lehető legkárosabb, melyen sajnáljuk, és óhaj-
tjuk, hogy a méltányosság elve az egyházmegye
központi kormányában is végre érvényre jusson.
Mert igaz az, hogy valamint a méltányosság gyen-
geséggé fajul el, ha nem támaszkodik a jogra,
úgy a jog rideggé lesz, ha annak gyakorlatát
nem irányítja a méltányosság elve és nem hatja
át a részrehajlatlan jóakarát érzése.

Alakítsunk tejszövetkezetet.

Tudom, hogy Nyitrán már évekkel ezelőtt
volt egy tejszövetkezet. Azt is tudom hogy fé-
nyesen — megbukott. Azt is tudom, melyek voltak
tengődő életének s bukásának valódi okai. De
nem beszélek ezekről, mert sem itélettel, sem ité-
léssel nem mozdítanám elő a közjót.

Nem kételkedem benne, hogy mindazok, a
kik akkor a tejszövetkezetet létesítették és alk-
kották, támogatták és vezették, a legjobb akarattal
és legjobb tehetségeik szerint cselekedtek, — és
ha az első tejszövetkezet megbukott, inkább az
akkori viszonyokra háritom, semhogy az egyének
hibáira.

Ámde azóta évek multak; azóta úgy a szö-
vetkezetek eszméjének meghonosodása, mint a
gazdasági kérdések szakszerű gondozása nálunk
is hatalmas lépésekkel haladott előre, s így az
időt nagyon is elérkezettnek találom arra, hogy
Nyitrán egy ügyesen szervezett s lelkiismeretes
vezetett tejszövetkezet minél előbb legyen köz-
jótéteményné.

Elmondok néhány indokot.

Nyitra városának lakossága kerek 18000
lélek. Ha számba vesszük, hogy vannak elemi,
polgári és ipariskoláink, főgimnáziumunk, két pap-
növelde, női klastromunk, kegyesrendiek háza,
keresztény menház, két laktanya, kórház, gyárak
s fogház, akkor elfogadhatjuk azon föltevést, hogy
a naponkinti tejfogyasztás, beleértve a főzést, tej-
fel, vaj és túró tejanyagát is, fejenként 4 deci-
litert tesz ki, vagyis naponként 7200 litert.

Tudjuk azt, hogy Nyitra város területén
alig van száz darab tehén, s a tejszükségletet a
vidéki gazdák tehenei szolgáltatják. S ha ez ok-
ból számba vesszük a vidék fejőstehén állományát,
akkor a fogyasztásnál is számba kell vennünk
annak népességét, tejszükségletét. Ennélfogva
azon tejmennyiség, melyet a vidék szolgált
nem egészen esik a városi fogyasztás számlájára,

életét is örömet feláldozná, ha avval elháríthatná
azt a szörnyű csapást, a mely erre a szegény,
elhagyatott teremtségre várt, ha megkimélhetné
Verát attól a mérhetetlen fájdalomtól, a melytől
az ő szíve már most is annyira elszorult. De mi-
kor nem lehet, de mikor nem tud segíteni! Ijedt
zavarában azt sem tudta, mit szóljon, mihez fog-
jon. De ez csak egy pillanatig tartott, aztán hir-
telen fogta a kalapját és orvosért rohant.

Csak úgy, felsőkabát nélkül szaladt végig a
köruton, a Kerepesi-ut irányában, a hol tudtával
Verának orvosa lakott. De nem kellett olyan meszi-
szire mennie. A szomszéd kávéház előtt egy cso-
port fiatal ember állotta útját, a kik gombolkozva
állottak a kávéház ajtaja előtt és még most is
kacagtak azon a frivol élcen, a melylyel a kasziros
kisasszony mulattattá őket.

— Pompás vicc, ugy-e doktor? — kacagott
az egyik, társához fordulva.

A doktor szóra Kálmán habozás nélkül oda-
lépett a társasághoz és megszólította őket:

— Bocsánat, van talán az urak között
orvos?

A doktornak szólított fiatalember odafordult.

— Mi az, miről van szó? — kérdezte. — Én
dr. Sárrethy orvos vagyok, — tette aztán hozzá.

mert a gazdaságok helyi fogyasztása is jelenté-
keny, — kivált a nyári munkák idején.

Ennek dacára tekintünk el a vidék szük-
ségletétől, s a városban levő tehenektől nyert
tejet a vidéki szükséglet egyenlegül fogadva el,
azon eredményre jutunk, hogy Nyitra városában
naponként legalább 7200 liter s így évenként,
vagyis 365 napon át 2,628,000 lit. tej fogy el.

Ha ezen tejnek tél-nyári átlag árát lite-
renként 10 fillérrel számítjuk, meggyőződünk, hogy
ez naponként 720 koronát s így évenként 262,800
koronát tesz ki.

Már maga — nézetem szerint nemcsak nem
túlzottan, hanem úgy fogyasztási mennyiség mint
ár tekintetében mérsékelten számított — ezen
forgalom oly figyelemre méltó, hogy egy tejszö-
vetkezet létesítését meggondolandóvá teszi.

Távol esik tőlem bárkit is gyanúsítani, s
akár az elárúsítók, akár a közvetítő kereskedők,
akár a rendőri hatóság ellen kifogást emelni, de
állítani merem, hogy a tejhamisítás szakadatlanul
üzetik, a vevők s illetve fogyasztók tömérdek
vizet s lisztet fizetnek tiszta tej helyett, a mit
megakadályozni már csak azért is nehéz, mert a
tejet legtöbbszörre kis mennyiségekben adják-ve-
szik, azonnal használatra fordítják és így sem
az időt, sem a fáradságot nem áldozzák arra,
hogy a tejet otthon megvizsgálják, vagy a ren-
dőrősnél megvizsgáltassák.

S ha ilyen vizsgálatok, sőt rendőri elkob-
zások történnék is, ez csak csekély részét teszi
ki az évi szükségletnek. Ha a rendőrség össze-
állítaná a vonatkozó adatokat, tudom hogy az évi
2,628,000 liter tejnek 10 százaléka sem lett meg-
vizsgálva.

Nem csoda, ha a tejnek közegészségügyi s
táplálkozási rendeltetését a vak szerencse által
kezeltnek állítom.

Pedig mennyire fontos úgy az egészségre
általában, mint a gyermekek és a betegek táp-
lálására a tejnek tiszta, hamisítatlan volta, s
kellő zsírtartalommal termelése. S mindezen köz-
érdekű feltételek alig képezik megfelelő ellenőrzés
tárgyát.

Nem szegyenítő-e, azon tény, hogy az előbbi
szövetkezetnek bukása után, egy derek iparkodó
külföldi embernek, egy közönséges sajtosnak kel-
lett Nyitrán megtelepednie, hogy nagyobb tej-
mennyiségek egy forrásnál eladhatók s vehetők
legyenek? És hogy ettől a szorgalmas sajtosól
veszik meg gyakran a közvetítő kereskedők a
a nála fenmaradt felesleget, természetesen jobb
áron? Sőt hogy megtörténik az is, hogy a sajtos
a gazdától beszállított tejet egyenesen a keres-

— Ugy kérem, jöjjön hamar! Egy haldokló-
hoz viszem.

Az orvos hamarosan elbucszott barátaitól
s a fiatal emberhez szegődött. Kálmán sürgetésére
szaporábbra fogták a lépést és néhány perc alatt
odahaza voltak. Beléptek a sötét konyhába, a
mely a két szobát egymástól elválasztotta, s a
melynek ajtaját Kálmán siettében nyitva felelte.
A Verának szobájából egy hang sem hallatszott s
ez az ijesztő csönd szinte megdermesztette a fi-
atal ember szívét. Szónélkül mutatott az ajtóra, ő
maga nem is mert belépni.

Már későn érkeztek. Mire az orvos a beteg-
szobába lépett, már vége volt mindennek, Sám-
sonné elaludt örökre. . .

Vera ott térdelt az ágy előtt, kezeit tördelve
néma kétségbeesésében. A szeméből egyetlen köny
se fakadt, s csak egy-egy kebléből feltörő zokogó
sóhajás árulta el mélységes fájdalmát. A fejét
ráhajította halott édes anyja hidegülő kezére s
talán észre sem vette, mikor az orvos belépett.

Sárrethy doktor odalépett az ágyhoz, s ön-
kéntelenül összerézcent. Ugy rémlett neki, hogy
ezt a mozdulatlan arcot, ezeket az eltorzult vo-
násokat már látta valahol, s néhány percig em-
lékeiben kutatott. Aztán egykedvűen vállat vont,
s miközben megvizsgálta a halottat, lopva oda-

tekintett az ágy tulsó oldalán térdelő leány szöke
fejére. Megismerte. . .

— Vera! — szólalt meg halkán.
A lány fölvetette tekintetét s mikor maga
előtt látta azt a férfit, a kiért egy esztendő óta
annyi titkos könnyet hullatott, s a kit mégis még
mindig oly kimondhatatlanul szeretett, — mind
az a sok bánat és keserőség, amely szívében ösz-
szegyült, egyszerre tört elő kebléből és fuldokló
zokogásba olvadt.

— Anyám, édes anyám! — zokogta. — Mi-
ért hagytál el, miért hagytál itt egyedül, árván!?

— Ne sirjon Vera, — próbálta vigasztalni
az orvos. Az Isten jó, önt sem fogja elhagyni.
Nyugodtan, minden fölindulás nélkül beszélt,
ahogy hasonló esetben másút is megtette, mintha
szívéből egészen kivesszett volna annak a hitvány-
ságnak az emléke, melyet a leánynyal szemben
elkövetett. De Verának mégis kimondhatatlanul
jól estek ezek a vigasztaló szavak. Elfelelte mind-
azt a rosszat, a mit vele Sárrethy tett, s ezért
a pár semmitmondó szóért megbocsátott neki
mindent, mindent. . . Szeretett volna odarohanni
hozzá, a lábaihoz borulni s úgy suttogni neki
lágyan, szerelmesen:

— Ugy-e, itt maradsz velem, ugy-e, nem
hagysz el többé soha, soha!

Ujdonságok.

Kinevezés. Cservenka Etel tanítónő a
jaskafalusi népiskolához tanítónőnek lett kine-
vezve.

Adományok. Bende Imre, nyitrai püspök
úr ömeltósága, mint minden évben, úgy az idén
sem feledkezett meg a Nyitrai kath. Betegsegélyző
Egyesületről, s lelkének nemes sugallatát követve,
ezen célra 50 koronát volt kegyes adományozni.
Ronchetti József úr pedig szintén ezen célra 20
koronát adományozott. Fogadja a szenvedő embe-
riség nevében mindkét nemesszívű adományozó
az egylet mély és hálás köszönetét. — *Czeizel
Gábor*, egyesületi elnök.

Vörösmarty-ünnep. A nyitrai kath.
kör a Vörösmarty-szobor javára e hó 20-án ének-
felolvasás- és szavalattal egybekötött zeneestélyt
rendez, melyre a meghívókat a változatos mű-
sorral együtt e napokban küldik szét. A belépő-
jegy ára személyenként két korona. A felülíze-
téseket lapunkban nyugtázza majd a vigalmi
bizottság.

Színészet Nyitrán. A nyitrai színi
évad ez idén valamivel később kezdődik, még pe-
dig febr. 16-án, A színészek Győrből jönnek febr.
15-én és másnap megkezdik az előadásokat. Te-
kintve, hogy a Dunántul egyik legintelligensebb
és fokozott igényű városából jönnek, hát láttat-
lanba is szívesen előlegezzük nekik a bizalmat.

Ingyen kenyér Nyitrán. Előző szá-
munkban hozottakon kívül e célra adományoztak:
Babóthy Márton 4 kor., Freissberger Victor 4 kor.,
Mercader Antal 4 kor., Strehammer Antal 4 kor.,
Csernyák Rezső 10 kor., Mayer Károly 20 kor.,
dr. Lakits István 10 kor., Pongrácz K. 10 kor.,
dr. Sebők Oszkár 6 kor., dr. Bienenstock 10 kor.,
Mercader Ede 10 kor., dr. Szegő Zs. 20 kor.,

Vagyon Moskó 10 kor., dr. Thuróczy Károly 30 kor., Szegő Lipót 4 kor., Weiss József 4 kor., dr. Havas Armin 6 kor., N. N. 1 kor., Kovács József 6 kor., Takács Károly 2 kor., Paschek Gy. 2 kor., G—ly L—s Budapest, 10 kor., Pollák Károly 4 kor. 33 fill. Idegen 1 kor., N. N. 10 kor., Boxhorn V. 4 kor., Zerdahelyi Adolf 2 kor., B. G. 10 kor., Sándor Pál 10 kor., ifj. Tomasek János 10 kor., Herczegh István 2 kor., Pollák Izidor 10 kor., dr. Tóth János 5 kor. Összesen 805 kor. 33 fill. — Ez a szám tudvalevőleg megcsappant, mert az izraelita hitközség által jegyzett, és a mult számunkban kimutatott 400 koronát — visszaszállították.

Személyi hírek. Tr. Turzó Ferenc, nyitrai főgimn. tanár, ki hosszabb ideig Arcoban tartózkodott, e héten érkezett vissza Nyitrára. — Seybold János, nyug. tvszéki bírót, megingott egészségének helyreállítása végett egy gyógyintézetbe szállították.

Szomorú adatok a népszámláláshoz. Levelezőnk megdöbbenne tapasztalja, hogy a túlzusfolt lakások Nyitrán nem ritkák, sőt majdnem minden házban akadt 2—3 ilyen minden emberi érzést kigunyoló állapotokat. A legborzasztóbb az, hogy az illető háztulajdonosok halatlan uszorát üznek a nyomorral, úgy hogy arányitva a kényelmes, divatos házak lakbéreire, a nyomorult bérlők valóságos Crózusoknak kell lenniük. Például: Bizonyos Héber nevű zsidó-asszony, ki Shylockkal rokonságban lehet, egy kis 16 köbméter nagyságú lyukat, melyben 6 egyén lakik, évi 72 koronáért ad bérbe, ugyanaz egy másik szobának csúfolt odúért, melyben éjjelenként 15 egyén hál, évenként 240 koronát kap. Ezen szobában lakik egy szegény földhöz ragadt eszmadia nevével és nagy számu családjával, de a háziasszony még több hasznat akar húzni, mindenféle csürhe népet befogadott ugyanezen szobában a eszmadia nyakába. Az új lakók külön bért kénytelenek fizetni, úgy hogy a bér hallatlanra emelkedik. Ez minden kuckót, kéményalját, kamarát, lakásul ad. Levelezőnk egy oduba bepillantott, mert bejutni nem tudott. A falak koromfeketék voltak, a berendezés a legnagyobb nyomort árulta el, ágyneműről szó sem volt. Benn egy füstös lámpa pislogott még akkor is, midőn kiint verőfényes nap sütött. Egy kéményaljban egy gyalulatlan rothadt deszkából összetakolt nyoszola félen rongyos szalmazsák volt, mely egy vadházas párnak ki van adva jó pénzért. Takaróul egy rongyos viaszos vászon szolgál. Azt hisszük, hogy ez elég lesz, hogy a rendőrség és a közegészségügyi hatóság ezeket a hely színén meg-

szemlélje és a szükséges intézkedéseket megtegye. Ha a polgármester urnak megcsik a szegény éhezőkön a szive, jusson eszébe, hogy nem csupán kenyérből él az ember.

A nyitrai róm. kath. elemi népiskola szegény tanulójának fölruházására folytatott adakoztak: Mazóly Béla IV. oszt. t. gyűjtő ivén Brezányi 2 k., N. N. 20 fill., Kaszala 1 k., Némegy Márton 20 fill., Sinkó Flóris 30 fill., R. M. 40 fill., Filberger M. 50 fill., Ötvös Béla 50 fill., N. A. 40 fill., D. 60 fill., N. N. 1 kor., V. J. 2 kor., Mazóly Béla 50 fill., Mazóly Géza 50 fill., összesen 10 korona 60 fillér. — Huncsik Gáspár IV. o. t. gy. i. Köck Antal 1 k., Weisz Mór 20 fill., Weisz Simon 40 fill., Kiss József 20 fill., Offenberger Jakab 20 fill., Steiner Bernát 20 fill., Vajda J. 40 fill., N. N. 1 k., Motkó Janka 40 fill., Sulgan Endre 40 fill., N. N. 20 fill., N. N. 40 fill., R. S. 20 fill., K. M. 20 fill., dr. Gyürky Géza 1 k., Zerdahelyi 50 fill., N. N. 40 fill., N. N. 20 fill., Huncsik Gáspár 50 fill., összesen 8 korona. — Sulgan István IV. o. t. gy. i. N. N. 20 fill., N. N. 30 fill., N. N. 20 fill., N. N. 20 fill., B. J. 20 fill., Arpássy Imréné 2 k., Singer Comp. 20 fill., M. M. 40 fill., Mérey Dolma 40 fill., Stefkovits Ferencné 60 fill., H. I. 30 fill., M. N. 40 fill., Ott Endre 30 fill., Mollák Manó 40 fill., dr. Himler Miksa 20 fill., Sulgan István 40 fill., Miksz Ferenc 1 k., Janisch Ferenc 20 fill., N. N. 1 k., N. N. 40 fill., J. P. 20 fill., N. N. 10 fill., N. W. 10 fill., összesen 9 korona 70 fillér. — Craus Pál IV. o. t. gy. i. Kovács József 3 k., Craus Vincéné 2 k., Craus István 4 k., Kovács József 2 k., Juhász Sándorné 2 k., Lakits István 2 k., összesen 15 korona. — Arnold József IV. o. t. gy. i. Szurmay Józsefné 1 k., Bacsa István 2 k., Prohászka Ilon 40 fill., ifj. Reymann 40 fill., Arnold Bálint 2 k., összesen 5 korona 80 fillér. — Spanyol Dezső IV. o. t. gy. i. Aitner Ferenc 2 k., Bócz Antalné 1 k., dr. Sebeökné 1 k., Hervertlné 1 k., Névery Margit 20 fill., Kaszala 1 k., S. István 20 fill., S. J. 20 fill., K. J. 20 fill., Sz. R. 30 fill., K. M. 40 fill., B. 10 fill., X. Y. 20 fill., N. N. 20 fill., Faith J. 40 fill., özv. Spanyol Antalné 1 k., Bacsa János 1 k., Riszner Károlyné 1 k., összesen 11 kor. 40 fill. (Folytatjuk.)

Nyitra ivóvize. A filokszera dacára is Nyitrának jobb a bora, mint az ivóvize, mert míg azt dicsérik, addig a vizét folyton ócsárolják és pedig nem csupán a borivók. Irányadó körökben most újból megbeszélés tárgyát képezi azon terv, hogy a zabori vízforrásokat össze kellene gyűjteni és egy víztartóban felfogni. A terv az volna, hogy miután a források aránylag kevesebb vízzel szolgálnak, csakis ivóvízül volna szabad használni. A városban mintegy 15—20 helyen közkutakat szándékoznak állítani, melyekből csakis korszokban volna szabad a vizet szállítani, hogy a mosásra s más egyéb célra a viznek pazarlását megghiusítsák. A költségek fedezésére, azt hiszik elegendő volna, ha minden lakó szobára 2 korona évi adót vetnének ki. Ebből, úgy gondolják, kikerülne egy törlesztési kölcsön, melyből a vízvezeteket felállítanák, s viszont remelik, hogy a város lakói szívesen meghoznák az áldozatot, hogy iható fris forrásvizet kaphassanak.

Szent Antal kenyere. Egy asztaltársaságtól a mult héten 1 db. cs. kir. aranyat és 12 kor. 80 fillért kaptunk szent Antal kenyereére. Elfogadtuk az összeget és rendeltetési helyére juttattuk, de meg kell jegyeznünk, hogy a szent Antal kenyereére való adakozásnak az a legmegfelelőbb módja, ha az ezen célra szánt adományt a gyűjtő-perzselybe dobjuk be. Nyitrán az irgalmas testvérek templomában van ilyen gyűjtő-perzsely, melynek gyűjtéséből szegény iskolás gyermekek és mások is már évek óta kapnak jó, izletes kenyeret. A mult évben az adományokat kezelő irgalmas Testvérek 510 kenyeret osztottak ki, azonkívül sok házi szegény kapott ruhát, tűzelő anyagot, gyógyszeret és pénzeségélyt. Lapunkban már több ízben ismertettük és ajánlottuk ezt a nemes célú, vallásos alapon álló intézményt s most újra felhívjuk arra a jószívű, könyörületes emberek figyelmét. Az inséges téli időben a szűkölködők sokkal jobban rászorúlnak arra a falat kenyérré, mert az életviszonyok nyomasztóbbak, mint egyébkor. A fentebb említett asztaltársaság példája hasson buzdítólag más asztaltársaságokra, társaskörökre és egyletekre. Az adakozásnak szent Antal kenyereére mindig névtelenül és ismeretlenül kell történnie. A gyűjtő-perzsel torka az adományt az adakozó nevét és kilitét is elnyeli. Ez ennek az adakozásnak a főérdeme. De az Isten majd bevezeti az adományokat az ő könyvébe és nyilván tartja azokat az örökkévalóság számára. Sőt már itt a földön is gazdagon kamatoznak a Szent Antal perzselyébe dobott fillérek. A sok-sok meghallgatott ember hálaimája, meggyógyított betegek, megvigasztalt szerencsétlenek, megörvendezettett könyörgők köszönetet rebegő fohászai, mind dicsérik, áldják Szent Antal közbenjárásának hathatós voltát. Sokszor megható kifejezéseit a hálának találjuk a gyűjtő-perzsely rejtékében, mint a minő a következő is, melyet egy ilyen köszönő céduláról jegyeztünk le. „Hálás szívvel mondok köszönetet Jézus legsz. Szívének, hogy páduai Sz. Antalnak közbenjárására igen fontos ügyben meghallgatni kegyeskedett. Feltett szándékomat, illetve tett ígéretemet második 5 kor. összesen 10 kor.-ban érvényesítem, vagyis ígérettemnek hálás szívvel teszek eleget“. Mindezek után csak azt mondjuk, fokozódjék áldozatkészességünk Sz. Antal szegényei iránt s legyen áldás az emberszeretetek ezen nemes művén.

Vívóakadémia Nyitrán. A ma este a nyitrai színházban tervezett s hangversenyyel egybekapcsolt vívóakadémia nagyszabásúnak ígérkezik. Vettük róla a következő előzetes jelentést: Itt lesz Flesch Frigyes, Brünnből,

Hirtelen fölállt és fölszárította a könyeit. Odament a szekrényhez, kivett egy ötförintost, az egész pénzt, a melylyel még rendelkezett, s az orvosnak akarta adni.

— Köszönöm, doktor ur, — szolt, — köszönöm a fáradságát. — És elnyomva bánatát, büszke tekintettel nyújtotta feléje a pénzt. Ne lassa, ne tudja meg ez az ember soha, hogy mily kétségbeesítő sorsra jutott.

Gyönyörű leány volt, s e pillanatban talán szebb, mint valaha. A hosszas virrasztás után bágyadtá, halványabbá festette hamvas orcáját, de csak annál szebben ragyogtak nagy, mély tűzű szemei s hosszan kibomlott szőke haja mint egy pazar selyem-palást omlott alá karsu derekára. Az orvos gyönyörrel legeltette rajta a szemét; talán az jutott eszébe, hogy milyen ostoba is volt ő, mikor ezt a remek teremést eldobta magától... Mily gyönyörű volna csókolni ezeket a piciny ajkakat, mily édes lehet ölelni ezt a hajladozó, kívánatos termetet...

És mintha hirtelen valami eszébe jutott volna, sajátságos tűz gyuladt ki a szemében. Közlebb lépett hozzá és megfogta a kezét.

— Haragszik rám, Vera? — kérdezte.

— Haragudni? miért? — felelte csöndesen a lány.

— Lassa Vera, én tudom, hogy nagyot vétkeztem maga iránt, de hibámat most jóvá akarom tenni. Hiába akar evvel a pénzzel tétúra vezetni, én jól tudom, mi vár magára. Szegénység, nyomor! S én most gazdag, nagyon gazdag vagyok, s ha akarja, magát is azzá teszem. — Ön most teljesen elhagyott és nem maradhat itt a halottal egyedül, jöjjön tehát...

Egy pillanatig habozott, vajjon kimondja-e azt, amire gondolt, de aztán hirtelen átkarolta a leány derekát, s miközben erősen magához szorította, lázasan suttogta:

— Nos, igen! Jöjjön velem, legyen az enyém, az enyém egészen!...

Vera szívén valami metsző fájdalom cikázott át. Arcát előntötte a pirosság, a szégyenkezés pirja, s mintha kigyó csipte volna meg, ellökte magától azt a férfit, a ki anyja halottas ágyánál ily gyalázatot mert a szemébe vágni. Az az egész, mélységes szerelem, a mely lelkét még egy perc előtt betöltötte, egy pillanat alatt határtalan megvetéssé, gyűlöletté változott iránta.

— Nyomorult! Hitvány! — Csak ennyit birt mondani, aztán berohant a szomszéd szobába, az Erdős Kálmán szobájába, mert úgy érezte, hogy meg kell fulladnia odaát.

Sárréthy sietve távozott.

Vera pedig odaomlott a diákszoba ócska pamlagára s arcát kezeibe temetve, siratta — nem az anyját, — a maga földült fiatal életét. Kálmán mérhetetlen fájdalommal nézte. Odament hozzá, letérdelt a pamlag előtt, megfogta a leány kezét, s bár maga is közel volt hozzá, hogy sirva fakadjon, szelíden biztatta, bátorította, gyöngéd vigasztaló szóval vigasztalta. S a szelíd szavakra lassankint a lány is megnyugodott. Gyöngén visszazsorította a férfi reszkető kezét, ráemelte könyves szemét és szomoruan szolt:

— Kálmán, édes Kálmán, ne hagyjon el, ugy-e megvéd engem!

És mintha e szavak után már nem látta volna olyan sötétnek a jövőt, lassankint teljesen lecsillapodott s a hosszas virrasztástól és izgalmaktól kimerülve, csakhamar elaludt a pamtagon, mint egy fáradt kis gyermek.

Kálmán hosszasan rajt felejtette a szemét. A szívét valami kimondhatatlan melegség járta át, s ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy lehajoljon hozzá, hogy magához szorítsa, s csókjaival borítsa azt a felígnyitott kis szájacskát, szemét, kibomlott selymes haját...

Hirtelen fölállt és végig simította a homlokát. Az óra már tizenegyre járt és a szél is hangosabban süvített odakünn. Egy-egy erősebb ro-

a nyitrai Flesch József öccse, aki csak nemrégiben a párisi nemzetközi vívóversenyen a franciák után első helyre került; itt lesz Iványi Gyula, a legjelesebb magyar amatőr vívó, s minden eddigi magyar kardvívás győztese; itt lesz Rákossy Gyula, a magyar vívómesterek legkiválóbbja; itt lesz Santelli Italo, a világhírű olasz mester, a budapesti nemzetközi vívóverseny első győztese; itt lesz lovag Arlow Gusztáv, a vívónevek híres mestere; azután dr. Porteleky László, Magyarország bajnoka 1900. évre s kardvívásban; Krenesey Géza és dr. Háberfeld Marcel, Nyitrávármegye szülöttjei, ismert jeles vívók; Toricelli Alberto, a jeles olasz mester; továbbá Halbleib József, Rákossy mester első tanítványa; Salamon Sándor, a budapesti posta- és távirat tisztviselő sport-egyletének vívómestere. Itt lesz Bertó László honvédhadnagy, a Ludovika-akadémia vívómestere, a kard- és törvívás fenomenális bajnoka, s úgy lehet lesznek az országos hírvívók közül még többen. Nyitráváros is több jeles vívót fog kiállítani; névszerint: Szőke Aladár és Tombor Jenő honvédhadnagyok, Sajgó Jenő tiszthelyettes, gróf Lavaulx Győző, Gisser Ágoston nyitrai vívómester stb. A vívóversenyen a kardakadémiát Lelkes Sándor főhadnagy, a vívóakadémiát pedig Clair Vilmos főtitkár fogják vezetni.

Kasszarabló főhadnagy. A budapesti lapok jan. 11-iki szenzációja szerint a fehérvári uhlánus-ezred pénztárát, melyben 12.000 korona volt, Dióssy Győző, nyitramegyei származású főhadnagy rabolta ki, illetőleg rabolta el. E hírt köszönettel visszautasítjuk, amennyiben Nyitramegyét illeti, mert Dióssy nem nyitramegyei, hanem komárommegyei ember, és pedig Dióssy Pál, csehi-birtokosnak fia és testvére Dióssy Imrének, az érsekújvári járás volt szolgabírájának, ki a néhai idősb Dióssy Imre szentmihályi birtokát örökölte. — A mi a kasszarablást illeti jelentik, hogy Dióssy, uhlánus főhadnagy, ki Galiciából lett áthelyezve nemrégiben Fehérvárra, mult év december 31-én két tisztiszolga segítségével az egész pénztárt kasszástól együtt elrabolta és vasútra feladta. A 150 kilo súlyú kasszát alig bírta három ember felemelni. Dióssy ugyanakkor három heti szabadságot kapott azon a címen, hogy állítólag megnősül, s így a rablással való összefüggése először nem tűnt fel. A ládát Budapestre szállította s itt feladta Koltára Komárommegyébe, melynek vasutállomása Perbete. Azóta a ládának nyoma veszett. Dióssyt látták, hogy két nap előtt Nyitrán járt. — A budapesti lapok azon híre, mintha Dióssy jegyben

hama meg-megrázta a fűtetlen szoba ablakát, s Kálmán önkéntelenül összébbr huzta a vállára vett kabátot. Néhány lépést tett a szobában, újra meg újra megállt a leány előtt, s megint csak nézte, nézte. Aztán hirtelen elhatározással levette válláról a kabátot, gyöngéden betakarta vele a leányt, maga pedig csöndben, lábujjhegyen átment a másik szobába — halottat virrasztani.

Sziporka.

Poszton.

A poszton áll Móni *Waiszleck*, a kazár felekezetű baka és áhitattal veszi be káplár ur *Kajcsos* tanítását, hogy „kverósz!” kiáltást hangoztasson, ha elhalad előtte a generális.

Lesi-várja a káplár és háromszor is oda megy a silbakon áhítózó héber harcoshoz és kérdezi:

— Járt-e már erre a generális?

— Még eddig nem láttom, feleli Móni.

A káplár visszatér a vártára s néhány perccel később az ór előtt megjelen a tábornok. Móni tügyet sem vet rá.

— Miért nem tiszteleg ön, ha a generális áll előtte? kérdi.

— Mogo o jeneról? Na, nem szeretnék o mogo búribe leni. O káplár ur *Kajcsos* már háromszor kereste magát!

járt volna jánoki Madocsányi Gyula, nyitramegyei pusztágeri birtokos nővérevel, nem felel meg a valóságnak. — E héten két nyitrai honvédtiszt Schön százados és Sággy főhadnagy egy fegyveres altiszt kíséretében hivatalos kiküldetésben járt ugyan Pusztágeriben, de ott Dióssynak jelenlegi tartózkodásáról semmit sem tudtak. — Ma, szombat délután, Nyitrán elterjedt a hír, hogy Dióssy főhadnagyot a szomszédos egeri pusztán elfogták. Mint lapunk zártakor értesülünk, a hír nem felel meg a valóságnak. — Annyi azonban kétségtelen, hogy jan. 11-én Dióssy Egerin járt, s állítólag csak a lapokból értesült, hogy mivel vádolják, mire sirva fakadt. Megyénk egyik gentry-tagja, ki közhivatalt is visel városunkban, értésére adta, hogy jelentkeztek felsőbb hatóságánál. Vajjon megtette-e, arról forrásunk nem tudott felvilágosítást adni.

Bende püspök úr a legényegyletnek. Baánból a következő sorokat vettük: Ó méltósága megyés püspök urunk valamint előző, úgy ez évfordulóval is méltóztatott megemlékezni a mi kath. legényegyletünkről, és atyai szeretete jeléül, vallás-erkölcsös s hazafias művelődése előmozdítására, 100 koronát méltóztatott küldeni. E kegyes adományért az egylet vezetősége kötelességének tartja hálás köszönetét ó méltóságának ez uton is leróni. Tr.-Baán, 1901. január 6-án. *Mihálik József.*

Halálozás. Scheffel Tivadar, trencsényi birtokos, Scheffel Adolf, trencsényi ügyvéd fivere, életének 52. évében tüdőgyulladásban elhunyt.

Jegyző-választás. Szuchony István, ki előbb assakürthi, később Nyitravidéki körjegyző volt, s jelenleg mint körj. helyettes, Cseh József felfüggesztett körjegyzőt Mocsonokon helyettesíti, január hó 11-én Tardoskéd nagyközség jegyzőjévé lett megválasztva.

Népszámlálási bejegyzések. Egy humoros családfő, csecsemő fiának számláló lapjába a „foglalkozás” című rovatba azt írja „szopik.” — Egy másik családfő pedig arra a kérdésre, hogy mi címen lakik a lakásban, feleségéről azt jegyezte be, hogy „ura boldogítására.” Igen gyakoriak a válaszok azon az irni olvasni nem tudó atyafiakhoz intézett kérdésre, „mely évben született?” — „Aratáskor”, „szénakaszáláskor”, „az utolsó farsangkor”, „mikor falunk legett”, „gyümölcszedéskor” és hasonló közelebb meg nem határozható időpontoknak a bemondása, mire a népszámláló biztos összes rafineriáját kénytelen elővenni, hogy az évszámot legalább megközelítőlegesen kipuhatolja. — Egy öreg béres pláne a nagy kolera időben született, melyről véletlenül a biztosnak tudomása volt, hogy az a nagy járvány 1831-ben dühöngött.

Másiroznak a katonák. A legnagyobb részt Nyitramegyéből kikerült 12. gyalogezred, mely eddig évek óta Komáromban volt elhelyezve, ez év folyamán Trebinjebé (Hercegovina) fog áthelyeztetni. A komáromi „Szamperg” kazamattáira szívesen visszafognak emlékezni bakáink, s az aransárga finom trebinjei szivarka dohány ott a Trebinjesica partján sem fogja velök elfeledtetni a finom komáromi cipót. — A trencsényi 71. gyalogezred egy zászlóalja pedig ugyancsak ez év folyamán helyezettik át, még pedig Budába, Dalmácia legdelibb csücskébe.

Érdekes isk. adatok Trencsénmegyéből. A nyitrai egyházmegye névtárában közlik a tanítók neveit és a tanulók létszámát. Érdekes adatokra bukkanunk ott, pl. hogy Trencsénmegye felső Marikova községében 459 tanköteles mellett csak egy tanító van, Kompánek Jenő személyében; vagy Uj-Besztrecén Szvitek Ádám altanító meg éppen 486 tanköteles felett uralkodik. — Lám a nyitrai gimnáziumban körülbelül 450 tanuló van, s ezeket 15 rendes tanárnak kell „megoktatni”, míg Szvitek Ádám uram egymaga megbirkózik 486 tanulóval, ha ugyan járnak iskolába.

Ováció egy plebánosnak. A „Vágvölgyi Lap”-ban a következőket olvassuk: „*Ritka ováció.* Szilveszter napján kedves meglepetésben részesítették Recska Zsigmond újonnan kinevezett kochanóci plebánost hívei. Fáklyásmenettel tisztelték meg. A százakra menő sokaságban, mely a fáklyások nyomában a plebánia udvarán gyűlt össze, ott voltak: Szalavszky Gyula val. belső titkos tanácsos, Sizzo Noris Kristóf gróf, Seckendorf Egon báró és a környék többi előkelőségei csaknem teljes számban. A plebániai hívek nevében Mittuch tanító üdvözölte a plebánost, aki meghatóttan köszönte meg a nem várt, fényes ovációt s beszédjének a felebaráti szeretetről szóló passzusával magával ragadta a jelenlevő evangélikus híveket is. Kívánjuk, hogy ez a ragaszkodás állandó maradjon s az új plebános működése minél szebb gyümölcsöket teremjen.” — Mi is!

Választók figyelmébe. Az országgyűlési képviselőválasztók 1901. évre érvényes állandó és hitelesített névjegyzékéi a kir. közjegyzőknél lettek a választók használatára elhelyezve, és pedig: a csacai, kiszucanjhely-várnai és a zsolna-rajeci választókerületekből, dr. Ring Mór zsolnai kir. közjegyzőnél, — a bittsei és a vágbeszterce-bellusi választókerületekből dr. Friedmann Mór nagy-bittsei kir. közjegyzőnél, — s végül a baán-teplíci, trencsényi és puchó-illavai választókerületekből Decsy Lajos trencsényi kir. közjegyzőnél.

Irodalom.

Segneri Pál S. I. olasz népszónok nagy-hírű nagybőjti beszédeinek II köteté néhány nap mulva elhagyja a sajtót. Midőn erről a főt. lelkész urakat tisztelettel értesítem, egyuttal esedezem, hogy engem e vállalatomban, a mű megrendelésével támogatni kegyeskedjenek. Ára a finom, vastag papírra nyomott s körülbelül 23 ívre terjedő műnek fűzve 4 korona, kötve 4 korona és 60 fillér. Kiváló tisztelettel Sátoraljaújhely (Zemplén) *Szokolcsky Bertalan*, róm. kath. bítelemző.

Nyílt tér.

(E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Nyilatkozat.

Tekintetes Szerkesztő úr! A privigei közsézbányákról, és ezzel kapcsolatosan csekélységemről is már több megyei lapban olvastam közléseket, melyek közül sok való, de sok alaptalan és egyoldalú állítás van. Hol mellettem, hol meg ellenem nyilatkoznak.

Ne hogy hallgatásomat a nagyközönség félremagyarázza, kijelentem, hogy addig, a míg felfüggesztésem másodfokulag elintézve nincsen, nem is óhajtok nyilatkozni. Annak idején majd az ügyet úgy, a mint tényleg van, elejétől egészen végig fogom tárnai a nagyközönség elé, és igazságos ítéletet kérni arra, hogy ki járt el korrektül és igazságosan, én-e? vagy azok, a kik ellenkező irányban működnek.

Maradtam a tek. Szerkesztő úrnak Privigyén, 1901. évi jan. hó 9.

Alázatos szolgálja
Bresztjenszky Kálmán.

***** CSARNOK. *****

Török hódoltság az északnyugati Magyarországon I. Ferdinánd király alatt.

Írta: Matunák Mihály.

(Folytatás)

(2)

A khasszok másik alakja, mint említettük, azon nagyobb terjedelmű birtokok összesége, a mely főrangú tisztviselőnek pl. *basa*, *szandzsákbég* vagy *defterdár*-nak¹ fizetés helyett adatott. A hányszor urat cserélnek ezen khasszok, mindig változnak, mert kezdő ember keveset kap; ha hosszabb ideig szolgálva, érdemeket szerez, jöve-

délmei és ezek arányában birtokai is növekednek s ha állását elhagyja, utóda legtöbbször ismét csak egy részét kapja azon khászának, melyet hivatalbeli elődje birt.

A jövedelmek beszedési módja a haszonélvező basától, vagy bégtől függ. Rendszerint külön tisztviselőket, *básikat* tartottak, kik sorra járván a birtokokat, annyi adót vetettek ki a rájukra, a mennyit lehetett. Ezen jövedelmek nagysága kincstári ellenőrzés alatt állott, hogy megállapíthassák, mennyi katonát köteles kiállítani az emir. Ezen ellenőrzés a rájuk meghallgatása mellett megejtett nyomozások alapján, időközönként felvett részletes *adódefterek* ² alapján történt.

A törököknek fizetendő adó a kincstári (császári) és földesúri adókra oszlott.

A kincstári adók között megkülönböztetünk ismét rendes és rendkívüli adót.

A rendes kincstári adóhoz tartozott:

1. A *fejadó*, vagy *kapuadó* (dzsizie, iszpendze, kharads). Emlékeink ez adónemet „főrevetett adó”-nak, „harács”-nak nevezik s egy helység harácsainak száma alatt azon családok, kapuk számát értik, mely után az adó fizetendő.

Ennek megállapítása kétféleképp történt. Vagy népszámlálást tartottak a *kádik* (birák) utcák, városrészek szerint jegyezve fel a helységek lakóit, meghatározva a „porták” számát, vagy pedig időnként megállapították egyezségileg az érdekelt községekkel, hogy hány „harácsot” képeznek és mily összegű fejadót fognak fizetni.

A mi a fizetés nagyságát illeti, az házanként 50 *akse* ³ volt mindaddig, míg a pénzláb romlása a viszonyokat meg nem változtatta.

Megjegyzendő, hogy a szegények részben fel voltak ez adó alól mentve, az özvegyek 6 akset, az újonnan letelepültek s az adó beszedése körül segédkező birák 25 akset fizettek. Ugyanannyit, vagyis az adó felét fizették azon „igazhivők”, *moszellek*, *mozlimek*, kik itt laktak és állami alkalmazásban nem lévén, saját keresményükből éltek. Ezen körülmény fejt meg azon megkülönböztetést, mely az *iszpendze* és *reszm* — *kapu*, *kapuadó* közt van. Az iszpendze lealázó jelentésű, fizetése szolgál állapotot, majdnem rab-szolgálatot jelent; azért a muhamedánoknak amúgy is más kulcsal számítandó tartozását inkább „reszm-kapu” név alatt jegyezték.

2. A *forgalom adói*, melyek közé a vámok és vásári adók tartoztak.

Legtöbb jövedelmet szedett a török kincstár a) a *vámokból*. Fő fajtái a *gömrük*, mely áruvámot s inkább átviteli vámot (transito) jelent szemben a *báds-szijah*-val, mely jobbára a helyi forgalomra, *fogyasztásra* (consumo) vonatkozik és szemben a *gömrükkel*, alárendelt jelentőségű. A *gömrük* élénkebb forgalmú helyeken többféle fajával sokat jövedelmezett, főképp az *ubúr*-nak nevezett vám, mely a távolabbi helyekre, kivitelre (exito) szánt marhaszállítmányok után, darabonként 40 aksevel volt fizetendő.

A vámfizetések szabályai külön *kanun*-okban (szabály) voltak megállapítva, az árúk súlyát, darab-számát, értékét vevén alapul, amelyen az adó fizetendő.

Általán érvényben levő néhány tételt felhozva, egy hordó borért 12¹/₂ a., kis hordóért 5 a., üres hordóért 1 a. fizetendő. Juhokért 1/4—1/2 a., sertésért 1—1/2 a., gyapjúért 100 csomó, vagy bunda után 8 a., lóért 7—14 a., a marháért ugyanannyi, ha nem ubúr, sóért szekerenként 12 a., darabszám szerint 100 után 12¹/₂ a. jár, vagy természetben adandó ki a vám-százalék.

Gyakoribb megállapítás az érték alapján volt, mely esetben egy *fuluri* ⁴, *gurus* ⁵ vagy *szikke* ⁶ értékű áru után 2¹/₂ a. vétetett. Ilyen tétel alá estek az ipari készítmények, mint a csizma, fazekas-árúk, vas, posztó, pokróc, gyöles; a nyers termények, pl. dió, gesztenye, hagyma, kender, káposzta, viasz, s ily adózás alá jött a zsír, hal, sajt, füstölt hús is. A réz mázsája után 25 a.

járt. Ha 100 a. az érték-alap, ebből rendszerint 8% volt fizetendő.

A vámok közé tartozott a *hidvám* és *révám* (reszm-gecsúd), melyek a személy és áruforgalomnak hidakon vagy réveken való irányításáért voltak fizetendőek.

Egyébként az utas és kereskedő minduntalan meglepetéseknek és új fizetéseknek is lehetett kitéve, mert *biddt-gömrük*, vagyis új, önkényes vám is előfordul és oly speciális vámfizetés, mint minő a *mászdarje*, a *tiator*. ⁷ Azért az *emin*-ekkel ⁸, a *vamsi*-kkal ⁹ jó viszonyt igyekeztek fenntartani az érdekeltek s ajándékokkal halmozták el őket.

Ide számítandó továbbá a *fogoly-adó*, amely a foglyok és rabszolgák után járt akkor, ha vámtartó helyen szállították át és rendszerint fejenként 25 a. fizetés volt megszabva.

Speciális vámjövedelem volt még az *ihtiszál*, mely azon díjat jelenti, mely a vámszedő által megejtett vizsgálatokért s az általa kiállított nyugták és bizonylatokért volt fizetendő. Mivel pedig e bizonylatok sokszor az árukra ütött vagy erősített bélyeg alakját nyerték, azért ezen adót sokszor *bélyeg-illeték*-nek is nevezték.

A forgalmat terhelték még:

b) a *vásári vámok* (Szergi bazár).

A vásároknak nagy figyelmet fordított a török, mert nagy szüksége volt rájuk úgy neki, mint alattvalóinak s mert lényegesebb jövedelmet is adtak.

A vásárok jövedelmét a helypénzek, vámok adták, továbbá a *mühteszib-dij* és egyéb apróságok.

A *mühteszib* a vásárfelügyelő. Őt illette a vásári rendtartás, a gazdasági ép ügy, mint a rendőri. Felügyelt arra, hogy az élelmi szerek romlatlanok, az iparosok készítményei jó kiállításnak, a kereskedők áru megvámoltak és minden az árszabásoknak megfelelő legyen. E teendők végzéseért bizonyos díjakat szedett, valamint írásbeli nyugtái- vagy bizonylataiért is és ezen bevételek voltak mühteszib-dij címén elszámolva.

Ezen vám- és vásárforgalommal kapcsolatos bevételi forrás volt még a *reszm-mahzen ve kaban*, raktár-jövedelem vagy áruháztaksa, mely vagy a rendelkezésre álló kincstári raktárak ideiglenes használatáért fizetett bér, tehát önkéntes adózás, vagy kötelező fizetés, mely e címen az áru értékének bizonyos százalékában rovatott ki és az *ihtiszab*-bal állítható szembe. Némely áruk ugyanis ezen áruháztaksát fizettek, pl. az élelmi szerek, más áruk után pedig mint a szövetek, bélyeg-illeték volt adandó. Hasonló jövedelem volt a *bezkháne* címén felszámított. Ez szó szerint festőházat jelent, egyébként pedig egy értelmű a *bezesztán*, *bazár*-ral, vagy földött árucsarnokkal, mely minden nagyobb forgalmu helyen található volt.

Ide sorolandó még a *reszm-i kantár*, és *reszm-i kile*, vagyis a mázsa- és kila-adó, melyek ugyancsak az adás-vevést, a súly alapján történt eladásokat terhelték, részben pedig a súlyok hitelenségének ellenőrzéseért.

Ilyen bevételi forrás volt a *nuh*, vagyis kilenced.

Minden zsákmány egy része a kincstáré és e rész rendszerint természetben vettették ki és árverés alá jutván, a befolyt vételár alakjában adta a jövedelmet. Óriási nyeresége volt az itteni török tisztviselőeknek a zsákmányokból s így nagy bevétele volt a kincstárnak is e címen s a kellő ellenőrizhetőség céljából elrendelte, hogy még a távoli falvak lakossága is a defterdárnak, vagy közegeinek nyomban jelentést tenni tartozik, amint zsákmány-szállítást lát, vagy ilyenről értesül. A kilenced tárgyai elsősorban a foglyok, azután a lovak, szarvasmarhák és egyéb zsákmány-tárgyak voltak. Az értékesítés mindig a kikiáltó közbenjöttével nyilvános árverésen történt. Munkabíró férfiak, ifjabb nők ára ezerekre rügött; kevesebb használható egyének ára 300—400 a. volt.

Lovak után átlag 150—300 a. folyt be, kivételesen 450 a. is; de öregebb igás lovat 60 a.-ért is lehetett venni. Szarvasmarha ára 75—250 a. közt változott.

Mind eme jövedelmek rendszerint bérbeadás útján voltak hasznosítva. Hogy minden figyelemre méltó javadalomnál mily nagy volt a verseny, mily hallatlan módon vertek fel az árakat a vállalkozók és tették tönkre egymást és a lakosságot a bérlet-defterek elég közvetlenséggel mutatják.

3. Az *ipar-adók*. Ezek közé tartoztak a *szemkháne*, *bozakháne*, *szarráfie* és *kinndre*.

A *szemkháne* szó szerint gyertyaházat jelent, átvitt értelemben pedig a világosság háza, ahol éjjel fent vannak, mulatnak, vagy vigadó, koremsa. Értendő pedig alatta tulajdonképpen a borházak, szemben a *bozakháneval*, melyben az „igazhivő” által is élvezhető *boza* nevű kölesből főzött sört mérték. Ilyen házakat tartani csak ipar-adó lefizetése mellett lehetett és ezen jövedelmeket találjuk a fentti címen elszámolva.

Szarráfie alatt azon adót értjük, mely a pénzváltási iparért volt fizetendő. A sokféle új, régi, magyar, birodalmi német érme, a török, arab pénzek, ezek kopott, körülmélet állapota sok bajt okozott és gyakran tette szükségessé megfelelő pénz vásárlását.

A *kinndre* alatt értendő a mézárszék-adó, vágási illeték, melyet a levágott juhok vagy marhák darabszáma szerint fizettek.

4. A kincstári rendes jövedelmekhez tartozott azon csoport is, melyet *caducitasok* gyűjtőnéven nevezhetünk.

Ide sorolandó a *bejt ül mál-jövedelem*. Az örökösödési jog a muhamedán világban nagyon meg volt szorítva. A török legtöbbször s a keresztény után is sokszor a kincstár, a *bejt ül mál* örököl s azért a kincstárról nevezik az egész jövedelmi ágat.

Ide tartozik a *mál gaib*, *mál mefkuel* és *kacskán*-féle jövedelem.

(Folyt. köv.)

¹ Egy *pasalik*, tartomány pénzügyi adminisztrációs ügyeinek első tisztviselője, igazgatója. A hatalmas urat a hódoltságban *nazur*-nak nevezték.

² Adó-jegyzék, lajstrom.

³ Legkisebb értékű forgalomban levő török pénznem, melyből 1585-ig 60 db egy aranyat, vagy 2 frtot képezett.

⁴ Flori — aranyforint.

⁵ 50 akse.

⁶ 59—60 akse.

⁷ Az árukra kivetett önkéntes és rendkívüli adó egy neme.

⁸ Bérlet-felügyelő, ki kincstári birtokokon vagy hasznokon, réveknél, vámoknál van alkalmazva bizonyos százalékért vagy zsold fejében.

⁹ Vámos.

Pályázat.

A nyitrai székesegyházi káptalan gondnoksága alatt álló, néhai Simko Antal nyitrai apátkanonok iskolai alapítványában

3 ösztöndíjas helyre, egy-egy hely 420 kor., pályázat hirdettetik.

Ezen ösztöndíjas helyekre jogosultak első sorban az alapító rokonságából származó jó tehetségű és szorgalmas r. kath. vallású és r. kath. nyilvános intézetben járó ifjak és pedig Simko István egyenes leszármazottjai; másodsorban pedig az oldalagos rokonságból valók.

Az ösztöndíjra csak olyanok pályázhatnak, a kik az első középiskolai osztályt jó sikerrel elvégezték.

Az ezen alapítvány élvezését elnyerni óhajtok keresztlevéllel, iskolai és leszármazási bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket a nyitrai székeskáptalanra címezve f. é. február 15-ig nyújtják be.

A nyitrai székeskáptalan kegyes alapítványi gondnoksága.

**A Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.**

egy régi kipróbált háziaszer, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik **köszvénynek, oszónál és meghűléseknek.**
Intés. Silányabb utazatok miatt bevasárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” czéggeljelzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Buda-pesten.**

Richter F. Ad. és társa,
osász. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt.

958/1900. szám.

Árverési hirdetemény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nyitrai kir. járásbírósg 1900. évi I. 662. számú végzése következtében dr. Würmer Károly és neje lapásgyarmati lakosok ellen 220 kor. s jár. erejéig 1900. évi december hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1340 kor-ra becsült sertés és marha állomány, cséplőgép, szalma, kocsi és egyéb ingókból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nyitrai kir. bíróság 662/12. sz. végzése folytán 220 kor. tökekövetelés, ennek 1900. évi szeptember hó 20. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 75 kor. 10 fill.-ben bíróság már megállapított költségek erejéig **Lapás-Gyarmaton** leendő eszközlésére **1901. évi január hó 16.** napjának délutáni 2 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Nyitrán, 1901. évi január hó 4-én.

Vályi Lajos,
kir. bírósági végrehajtó.
(P. H.)

Pártoljuk a magyar ipart!

Legjobb Csontlevélpapír

„Adria”

HAZAI GYÁRTMANY!

Versenyez a külföld elsőrendű készítményeivel

A párisi kiállításon az „Arany érem”-mel kitüntetve.

KÉSZITEL.

Csász. és kir.

udvari szállító

RIGLER JÓZSEF EDE

PAPIRNEMŰGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPESTEN.

Kapható: **HUSZÁR ISTVÁN** könyvkereskedésében Nyitrán.

Meghívás.

A Chynoráni Népbank részvénytársaság

1901. évi január hó 29-én d. u. 2 órakor

saját helyiségében

RENDES VI. ÉVI KÖZGYŰLÉSÉT

megtartandja, melyre a t. c. részvényesek meghivatnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak jelentése az 1900. évről.
 2. Az 1900. évi ügyforgalom, valamint mérleg és vagyon kimutatása s az 1900. évről nyert tiszta jövedelemnek az alapszabályok 22. §-a értelmében eszközrendő felosztása és a felmentvény megadása tárgyában határozathozatal.
 3. Az alapszabályok módosítása tárgyában beadott indítvány tárgyalása.
 4. Nyolc igazgatósági tagok választása.
 5. Az alapszabályok 9. §-a szerint netán előterjesztendő indítványok.
- Egyben a t. c. részvényesekkel közöltetik a következő

Hirdetemény.

A nyitrai kir. törvényszék által 1131/1897. szám alatt jóváhagyott határozattal nyert felhatalmazásnál fogva 50 (ötven) darab egyenként 200 kor. névértékű és előmutatóra szóló részvényt bocsájt ki, 260 kor. árfolyamon, illetve beváltási árban, melyből 200 kor. az alaptőkére, 60 kor. pedig a tartalékalap javára esik.

Minden 8 drb. régi részvény egy új részvényre elővételi jogot ad, melyből amazok — alábbi határidőben — bemutatandók.

A beváltásnak készpénz ellenében 1901. évi január hó 14-től egész 1901. évi január hó 26-ig terjedő időközben minden köznapon társaságunk üzleti helyiségében kell bekövetkezni.

A be nem váltott részvények 1901. évi január hó 28-án d. u. 2 órakor üzleti helyiségünkben fognak eladatni.

Chynorán, 1901. évi január hó 9-én.

Az igazgatóság.

Figyelmeztetés.

Az alapszabályok 10. §-a értelmében a t. c. részvényesek csak akkor élhetnek szavazati jogukkal, ha részvényüket a közgyűlés megtartása előtt a társaság pénztárába előmervény mellett letéltényezik.

Az évi jelentés, valamint az eredeti mérleg és az alapszabályok módosítása tárgyában beadott indítvány az alapszabályok 21. §-a szerint a népbank helyiségében a hivatalos órák alatt a t. c. részvényesek által megtekinthető.

Mérleg-számla 1900. évi december hó 31-én.

Vagyon.	kor. fill.	Teher.	kor. fill.
Pénztári állapot 1900. évi december 31-én	9072 80	Alaptőke	80000 —
Bankszerű váltótárca	419060 20	Tartaléktőke	10359 06
Előleg értékpapírokon (Lombard kölcsön)	1240 —	Betét tőkében	571170 61)
Jelzálogos kölcsön egyszerű bekebelezett	179440 —	tőkésített kama-	
Jelzálogos kölcsön törlesztéses bekebelezett	81938 54	tokban	14406 64)
Leltár	200 —	A jövő évet illető előre beszédett kamat	6548 90
Giró-számla Osztrák-Magyar Banknál	600 —	Tartozás 10% illeték	1454 44
Más intézeteknél elhelyezett tőke	2847 77	Hitelezőktől felvett tőke	2747 38
Ingatlan birtokban	1029 32	Nyereség mint egyenleg	8795 —
Perköltségekben	53 40		
	695482 03		695482 03

Kelt Chynorán, 1900. évi december hó 31-én.

Spányik Tamás,
elnök, igazgató.

Perényi József,
pénztáros.

Andódy István,
könyvvivo.

Jelen számadásokat a felügyelő-bizottság utánszámította, a fő- és egyéb segédkönyvekkel egybevetette, és az értékeket leltározta.

Kelt Chynorán, 1901. évi január hó 7-én.

Elias Gyula,
elnök.

Duday János,
f. b. tag.

Rajnoha Mihály,
f. b. tag.

Bezák Ignác,
f. b. tag.

Kosik József,
f. b. tag.

Hirdetemény.

A Nyitra-Zsámbokréti Takarékpénztár részvénytársaság

közhírré teszi, hogy az intézet felszámolását közgyűléseleg elhatározta, felhívja egyuttal a nevezett részvénytársaság hitelezőit, hogy a társaság ellen fennálló követeléseiket az intézetnél jelentsék be.

Nyitra-Zsámbokrét, 1901. január 1-én.

Az igazgatóság.

1-3.

En Csillag Anna

186 centiméter hosszú, óriási Loreley-hajammal, a mely az általam fűtött pomádé 14 havi használata után nőt meg ennyire. Ez a leg híresebb orvosok is egyedül való szernek ismerték el a hajjalhalás ellen és hajnövekedésére, uraknál a szakállt megnövesztéi és már rövid használat után úgy a haj, mint a szakáll természetes fényű és tömött lesz, megóvja mindkettőt a korai őszültől a legöregebb korig.

Egy tégely ára 1 frt, 2 frt, 3 frt, 5 frt.

Széjjelküldés naponként az összeg előzetes beküldése esetén vagy posta-utánvétellel a világ minden irányába a gyárból, a hova a megrendelések intézendők.

CSILLAG ANNA,
BÉCS. I. SEILERGASSE 5.

11-12.

Teljesen ingyen!

Dr. Tóth János felső-zobori szőlőjében mintegy

1000 szekér kő

a szőlő kitisztítása céljából, teljesen ingyen átvehető. A kő egy rakáson van, közel az uthoz és igen könnyen megközelíthető. A kik az ajánlatra reflektálnak, forduljanak akár szóval, akár írásban lapunk szerkesztőségéhez.

Cs. és kir. udvari szállítók

Pfan és Társa, Fiume
UDVARI COGNAC.

Kapható:

Pollák Károly
fűszer- és lisztkereskedésben
Nyitrán.

SULGAN ANDRÁS

cipész-üzlete

Nyitrán, Vármegye-utca 10-ik szám alatt

készít és raktáron tart mindennemű és legjobb minőségű

lábbelieket

urak, hölgyek és gyermekek részére, izléses kiállításban, pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett.

Gyűjtünk
elhasznált
bélyegeket!

Minden országból és mindennemű **bélyeg**ek, még a legközönségesebbek is, elfogadtnak **szegény gyermekek** papokká való kiképzésére. Viszonzással szép vallásos emlékek, főkép kereszties olvasók, Szent Antal és prágai kis Jézus-érmek.

A küldemények és kérdőzősködések **Bregenz-be** (Vorarlberg) intézendők ily cím alatt: **Bureau-Bethlehem.**

10-13.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

VAJDA J. butorgyári raktára
NYITRA, Párutca.

A n. é. butorvásárló közönség becses figyelmébe ajánlom dús választéku, szilárd és modern stíli

háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből álló raktáramat

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, **minden versenyt kizáró** olcsó árakon, ugyszintén

saját készítményü kárpitos butoraimat.

Szolid és pontos kiszolgálás biztosítatik. Kivánatra költségvetéssel és rajzokkal szívesen szolgálók.

13-52.

Kiváló tisztelettel

VAJDA J.**Tetszés szerinti fizetési feltételek!****SZUPERFOSZFÁTOT,**

kénsavas kálit,

kénsavas ammoniakot,

Kovasavas kálit,

(dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot,
Kainitot,

40°-os**Kálitrágyasót**

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitünő minőségben legolesóbban szállit a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.